

Uredništvo Medicinskih razgledov - danes in jutri

UREDNIŠTVO DANES

Kdo je urednik Medicinskih razgledov?

Uredništvo Medicinskih razgledov sestavljamo študentke in študenti medicine in dentalne medicine, ki se vanj uvrstijo po uspešno opravljenem izbirnem postopku. Zaradi narave dela v uredništvu je izbirni postopek Medicinskih razgledov med študentskimi društvi edinstven in izjemno pomemben za ohranjanje njegove kakovosti. Od urednikov se namreč pričakuje redna udeležba na sestankih in aktivno opravljanje uredniških obveznosti, saj je le tako možno zagotoviti nemoten izid števil, pripravo številnih zbornikov in študijskega gradiva. Poleg tega mora biti urednik tudi natančen, samoiniciativen in imeti dober občutek za jezik. Dobro je, če ima kandidat vsaj nekaj osnovnega znanja o raziskovanju (v nasprotnem primeru ga bo v uredništvu še pridobil oz. nadgradil) in željo po učenju.

Zaželeno je, da urednik Medicinskih razgledov ostane v uredništvu do konca svoje-
ga študija, saj je za usvojitev veččin urejanja (tudi s spoznavanjem medicinske terminologije in osnov raziskovalnega dela) potrebno veliko časa, prav tako pa imajo bolj izkušeni starejši uredniki pomembno vlogo pri uvajanju in učenju novih članov.

Izbirni postopek novih urednikov sestavljajo priprava življenjepisov in motivacijskega pisma ter intervju, ki je lahko izveden v več krogih. Namenjen je predvsem pogovoru o pripravljenosti kandidatov za trajno in aktivno sodelovanje ter za odkrivanje njihovih izkušenj, spretnosti in ambicij. Na intervjuju kandidatu tudi predstavimo različne aktivnosti uredništva, uredniški postopek ter funkcije v društvu, kar je lahko dobro izhodišče za razmišljanje bodočih urednikov o področjih, na katerih bi želeli delovati (npr. tehnično uredništvo, odgovorno uredništvo, glavno uredništvo, vodenje zbornika, organizacija kongresa, promocija, vodenje socialnih omrežij ...). Na intervjujih v zadnjih letih kandidati prejmejo tudi primer prispevka, ki ga nato poskusijo urediti in o njem na razgovoru razpravljajo z uredniki. Na ta način jim omogočimo boljši uvid v dejansko delo urednika, tako pa lahko sprejemejo tudi bolj informirano odločitev glede pridružitve uredništvu. Po zaključenih intervjujih se na rednem sestanku uredništva pogovorimo o kandidatih, pri čemer upoštevamo tudi vtise po prebranih življenjepisih in motivacijskih pismih ter se z glasovanjem odločimo o sprejetju novih članov, ki se nam pridružijo že na naslednjem sestanku. Vsakemu novemu članu je dodeljen mentor, ki ga uvede v delo urednika in njegovo vlogo v uredništvu.

Predstavitev uredništva

V študijskem letu 2021/22 šteje uredništvo Medicinskih razgledov 22 aktivnih članic in članov, ki obiskujejo vse od prvega letnika do absolventskega leta. Uredniški sestanki potekajo enkrat na dva tedna in so datumsko določeni že na začetku študijskega leta. Poleg njih so za urednike obvezna tudi izobraževanja znotraj uredništva. Posebne funkcije znotraj uredništva imajo glavni urednik, odgovorni urednik in tehnični uredniki, drugi uredniki pa prevzemajo tudi funkcije, ki niso neposredno povezane z revijo (npr. organizacijo kongresov, komunikacija pri izdajanju zbornika itd.). Glavni urednik, ki je hkrati predsednik Društva Medicinski razgledi, skrbi za nemoteno delovanje vseh dejavnosti znotraj društva, izpolnjevanje njegovega poslanstva in kakovost dela v uredništvu. Odgovorni urednik

sprejema članke v uredniški postopek, jih dodeljuje urednikom, pregleda vsako številko pred izidom in poskrbi za organizacijo izobraževanj. Zaželeno je, da je glavni urednik v uredništvu prej opravljal že kakšno drugo funkcijo, povezano z revijo, odgovorni urednik pa vsaj funkcijo tehničnega urednika. Čeprav imajo tehnični uredniki pri nekaterih drugih uredništvih le vlogo končnih urejevalcev, ki poskrbijo za zunanjo obliko, so pri nas ključen člen uredniškega postopka. Predstavljajo namreč vez med tiskarno, grafičnim prelomom in uredniki, ob tem pa poskrbijo tako za oblikovanje besedila kot ponoven uredniški pregled besedila. Ker pregledajo ogromno število besedil, obenem pa se ukvarjajo tudi s poenotenjem terminologije in podobe prispevkov, z delom hitro obogatijo svoje izkušnje in so v izjemno pomoč svojim kolegom.

Uredniški postopek

Uredniški postopek revije Medicinski razgledi je že dolga leta pretežno nespremenjen in je usmerjen predvsem v zagotavljanje strokovne in jezikovne neoporečnosti in oblikovne preglednosti objavljenih prispevkov. To zagotavlja zapleten in zamuden, a kakovosten uredniški postopek – vsako sprejeto besedilo je namreč pregledano vsaj sedemkrat (največkrat še večkrat). Sprva ga pregleda odgovorni urednik, nato urednik, recenzent, oba lektorja, tehnični urednik, po prelomu pa urednik in avtor, navzkrižni urednik, zopet tehnični in nazadnje še odgovorni urednik.

Prispele članke najprej pregleda odgovorni urednik, ki poleg okvirne ocene njihove strokovnosti med branjem razmišlja o ciljni publiki Medicinskih razgledov in primernosti prispevka zanj – to so v prvi vrsti študentke in študenti vseh letnikov študija medicine in dentalne medicine, družinski zdravniki ter specialisti ostalih področij medicine in dentalne medicine. Pomembno je tudi, da prispevek vsebuje vse ključne elemente (v raziskovalnih prispevkih je to razčlenitev na izhodišča, metode, rezultate in razpravo, pri preglednih prispevkih in predstavitvah primerov pa na uvod, jedro in zaključek) ter da v njem ni zaslediti sledi plagiatorstva katerekoli vrste. Prispevek, ki je sprejet v uredniški postopek, nato pregleda urednik, ki se osredotoči na mikro- in makrostrukturo prispevka in vnos uredniških popravkov. Po uskladitvah z avtorji in sprejetju popravkov sledi dvojno slepa recenzija, ki je temeljni del uredniškega postopka in najpomembnejša ovira pred sprejemom prispevka v objavo. Po prejeti recenziji A je prispevek sprejet v objavo, prejme slovensko in angleško lekturo, nato pa je uvrščen na seznam za objavo v številki. Pri vsakem od urejanj je besedilo poslano avtorju v pregled.

Po opravljeni lekturi je prispevek pripravljen za objavo v številki. Urednik ga pošlje tehničnemu uredniku, da ga še enkrat pregleda in poenoti z ostalimi prispevki številke. Ko tehnični urednik ponovno uredi vse prispevke in uredniku poda povratno informacijo o kakovosti njegovega urejanja, so prispevki poslani v prelom oz. v grafično oblikovanje. Grafično oblikovan prispevek nato zopet pregleda prvotni urednik in ga pošlje avtorju. Ko uskladi ta zadnjo različico, ga pregleda še navzkrižni urednik (nekdo, ki članka še ni videl), ki ga posreduje tehničnemu uredniku. Ta zopet pregleda prispevek, po pregledu pa ga posreduje odgovornemu uredniku, ki natančno pregleda končno različico in vsem poda povratno informacijo o kakovosti urejanja. Ko so vsi popravki vneseni v drugih korekturah, tehnični urednik te spet pregleda in jih, če je potrebno, pošlje v tretje korekture, drugače pa v tisk.

Kakšne izkušnje in znanja dobi urednik Medicinskih razgledov?

Delo v uredništvu Medicinskih razgledov omogoča urednikom pridobivanje številnih novih medicinskih znanj, med branjem in urejanjem člankov pa mimogrede pridobijo dober obč-

tek za pisanje znanstvenih prispevkov. Med urejanjem so namreč ves čas osredotočeni na strukturo in preglednost prispevka, logičen potek vsebine ter znanstveni način pisanja z ustreznim navajanjem virov. Pridobijo večino urejanja mikro- in makrostrukture prispevka in spoznajo osnove znanstvenega raziskovanja, predvsem pa sposobnost odkrivanja napak, ki se pogosto pojavljajo v raziskovalnih prispevkih. Poleg tega se naučijo veliko o slovenski medicinski terminologiji ter aktivno sodelujejo pri njenem uvajanju in uveljavljanju. Ob novih terminih ali ob težavah, v katerih se znajdejo, se posvetujejo z uredništvom na uredniškem sestanku. Spoznajo zapleten postopek od prejema prispevka do izida številke, ki ga kot odgovorni ali tehnični uredniki lahko tudi samostojno vodijo, kar zahteva veliko organiziranosti in odgovornosti. Znatno del dela urednika predstavlja komuniciranje z avtorji, recenzenti in ostalimi člani uredništva, pri čemer je potrebno veliko potrpežljivosti in prilagodljivosti vseh vpletenih. Pridobivanje znanj v uredništvu omogočimo tudi z mentorstvom, stalnimi izobraževanji, razpravami na uredniških sestankih in povratno informacijo tehničnega in odgovornega urednika ob vsaki številki.

Vsi uredniki Medicinskih razgledov so aktivni tudi v številnih drugih projektih v sklopu medicine ter onkraj nje. Uredniško delo opravljajo v svojem prostem času, kar poleg številnih študijskih obveznosti ni lahka naloga. Vsi se med delovanjem v uredništvu soočajo z različnimi težavami in časovnimi stiskami, ki pa jih vsakič znova obvladajo in tudi na ta način pridobivajo izkušnje, ki jim bodo močno koristile na njihovi poklicni poti.

PRIHODNOST UREDNIŠTVA

V uredništvu bomo tudi v prihodnosti negovali slovensko medicinsko terminologijo in skrbeli za objavljanje kakovostnih strokovnih prispevkov, zbornikov in učbeniških gradiv.

Alumni člani

Že pred časom se je pojavila tudi ideja o tem, da bi znotraj društva ustanovili tudi sekcijo za alumni člane, pri čemer bi uredništvo seveda ostalo povsem neodvisno in kakor vedno do sedaj – študentsko. Aktivnejše povezovanje z bivšimi uredniki se nam zdi smiselno zaradi več razlogov. Ker si želimo več časa in sredstev nameniti izdajanju učbeniškega gradiva, bivši uredniki pa so pogosto tudi pedagoški delavci, zaposleni na fakulteti, bi sodelovanje z njimi lahko predstavljal idealen most med uredništvom in posameznimi katedrami, ki bi želela izdati učbeniško gradivo. Poleg tega se z odhajanjem urednikov iz uredništva izgublja tudi znanje, ki ga imajo. Vsaka generacija uredništva se je že znašla pred težavo, ki so jo v preteklosti revije rešili vsaj nekajkrat, a so se rešitve z diplomiranjem študentov in poslavljanjem od uredništva izgubljale.

Digitalizacija arhiva

Že dlje želimo v uredništvu izvesti digitalizacijo celotnega arhiva in razvrstitev tega v smiselne kategorije (po vzoru razvrstitve in kazala, ki so ga pripravili ob 20-letnici revije). V tej smeri smo že naredili prve korake, saj vemo, da ima arhiv tudi zgodovinsko vrednost.

Založniška dejavnost

Eno izmed naših poslanstev je tudi zagotavljanje učbeniške literature. Povezava študentskega uredništva z bogato tradicijo z založniško dejavnostjo fakultete je lahko unikatna priložnost za Medicinsko fakulteto v Ljubljani, in sicer tako v evropskem kot svetovnem merilu. Trenutno učbeniško gradivo na fakulteti je za nekatera področja sicer

lepo urejeno, veliko področij pa je takih, da so učbeniki zastareli, slabo tehnično in jezikovno urejeni, terminološko nepoenoteni, nesistematični ali pa jih sploh ni.

V letu 2020 smo se povezali z Inštitutom za fiziologijo in poskusili zapolniti vrzel v slovenski literaturi s področja fiziologije, na katero že dlje opozarjajo tudi študenti. Ker je bilo pisanje lastnega učbenika takrat skorajda nemogoče, smo poskusili predlagati prevod Guytonove fiziologije, za katerega smo se s prvotno založbo že dogovarjali glede avtorskih pravic. Na žalost kljub pripravljenosti mariborskih fiziologov za pomoč pri prevajanju in 440 mnenjem (od tega jih je 75 % odgovorilo, da bi se, če bi imeli slovensko različico, raje učili po knjigi kot po zapiskih), ki smo jih z anketnim vprašalnikom pridobili od študentov, prevoda najverjetneje ne bomo dobili – smo pa z Inštitutom trenutno v dogovoru glede usklajevanja terminologije in izdajanja študijskega gradiva za študente.

V uredništvu smo zastavili tudi jasen načrt glede naše prihodnje založniške dejavnosti učbeniških gradiv. Ustanovili smo skupino, ki se bo posvetila le pripravi in izdajanju učbeniškega gradiva. Skupina bo izvedla tudi raziskave med študenti obeh fakultet in ugotovila potrebe po slovenski študijski literaturi. Obenem bo po vzoru tujih in domačih pripravljena tudi enotna oblika za izdajanje učbenikov (poleg te tudi enotna grafična podoba), pri čemer se bomo prav tako opirali na mnenja študentov (Se jim zdi v učbeniku na koncu smiseln povzetek poglavja? Bi želeli imeti na koncu poglavja dodana vprašanja za usmeritev pri študiju?). Pri oblikovanju enotne oblike (ki bo seveda prilagojena podpodročjem klinične in predklinične medicine) bodo vključeni tudi pedagoški delavci. Pri grafični zasnovi se nameravamo obrniti tudi na študente drugih fakultet.

Po oblikovanju enotnih smernic o pripravi učbeniškega gradiva, utemeljenih tudi z literaturo s pedagoškega področja, bomo pripravili navodila za sodelovanje za avtorje, da jim olajšamo proces pisanja in priprave besedila za objavo ter da bodo kakovost, poglobljenost in oblika posameznih poglavij enotne.

Pomemben in inovativen del te založniške dejavnosti bodo predstavljala tudi dopolnilna gradiva k učbenikom. Pri tem se nam zdi ključna vpeljava učbeniku prilagojenega nabora vprašanj, ki bi ga pripravil pedagoški delavec in bi zajemalo predvsem osnovna dejstva, ki jih mora poznati študent (torej ne mehanizmov, ampak le podatkov). Taka vprašanja bi nato zbral, uredil, digitaliziral in po poglavjih uredil urednik. Študentu bi bila predstavljena v obliki, ki omogoča pospešeno učenje (angl. *spaced repetition*, v slovenščini se za to metodo uporabljajo tudi izrazi *ponavljanje s presledki*, *postopno učenje* itd.). Ta oblika učenja je sodobna nadgradnja slavnega izreka *Repetitio est mater studiorum*, študentu pa bo omogočila, da manj časa porabi za učenje osnovnih dejstev in več časa za povezovanje teh dejstev pri mehanizmih bolezni ali zdravljenja. Uporabljajo jo študenti povsod po svetu (največkrat s programom Anki (<<https://apps.ankiweb.net>>)) in je zelo podobna učnim karticam z vprašanjem na eni in odgovorom na drugi strani.

Odprti dostop

Danes založniška dejavnost stremi k temu, da bi bilo čim več znanstvene produkcije v odprtem dostopu. To pa za revije lahko pomeni tudi tveganje, saj ni nujno, da bodo naročniki ostali naročeni na fizično kopijo, če je hkrati na voljo tudi digitalna na spletu – tudi pri Razgledih smo odvisni od sredstev, ki jih dobimo od naročnin. Vseeno si želimo in delujemo v smeri, da bi bili naši prispevki hkrati vedno brezplačno na voljo tudi v digitalni obliki.

Gašper Tonin, *glavni urednik*
Gaja Markovič, *odgovorna urednica*